

બોચાસણવાસી શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમ સ્વામિનારાયણ સંસ્થા
સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા (સત્સંગ પ્રાજ્ઞ - ૧ : પ્રશ્નપત્ર - ૧ - પૂર્વ કસોટી - ૧૯ જૂન, ૨૦૧૬)

પરીક્ષાર્થીઓને અગત્યની સૂચના

૧. પરીક્ષાર્થી સત્સંગ પ્રારંભ થી સત્સંગ પ્રાજ્ઞ-૩ સુધીની ક્રમશઃ દરેક પરીક્ષા પાસ કર્યા પછી જ આગળની પરીક્ષા આપી શકશે.
૨. સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષાના મુખ્ય દિવસે પરીક્ષાર્થીના નામવાળું મુખ્ય પૃષ્ઠ પરીક્ષા કાર્યાલય દ્વારા પ્રિન્ટ કરીને મોકલવામાં આવે છે. તે મુજબ જ પરીક્ષાર્થીએ પરીક્ષાની શ્રેણી (દા.ત. પ્રારંભ, પ્રવેશ, પરિચય વગેરે) તથા માધ્યમ (ગુજરાતી, હિન્દી, English)માં પરીક્ષા આપવાની રહેશે. તેમાં કોઈપણ જાતનો ફેરફાર કરીને આપેલી પરીક્ષા માન્ય ગણાશે નહિ.
૩. પરીક્ષાર્થીએ પૂર્વકસોટીના પ્રશ્નપત્રની શ્રેણી (પ્રારંભ, પરિચય, પ્રાજ્ઞ-૧ ફક્ત પહેલું....) તથા પરીક્ષાના માધ્યમ (ગુજરાતી, હિન્દી, English) મુજબ જ મુખ્ય પરીક્ષા આપવાની રહેશે. પૂર્વકસોટીની માહિતી મુજબ પરીક્ષા કેન્દ્રના મુખ્ય પરીક્ષા કાર્યકરને અંતિમ યાદી (Final List) મોકલવામાં આવે છે તે મુજબ જ મુખ્ય પરીક્ષા દિવસે પરીક્ષા આપવાની રહેશે. અંતિમ યાદી(Final List)ની વિગતથી જુદી પડતી વિગતવાળી આપેલી પરીક્ષા રદ (કેન્સલ) ગણાશે અને તેવી જવાબવહી તપાસવામાં આવશે નહીં.
૪. મુખ્ય પરીક્ષા દિને વર્ગખંડમાં હાજર રહેલા પ્રત્યેક પરીક્ષાર્થીએ પોતાના નામવાળી જવાબવહી લઈ તથા તેમાં માંગેલી અન્ય વિગત (જન્મ તારીખ, અભ્યાસ) ભરીને મુખ્ય પૃષ્ઠ ઉપર વર્ગ સુપરવાઈઝરની સહી પરીક્ષાર્થીએ ભૂલ્યા વગર કરાવી લેવી. વર્ગ સુપરવાઈઝરની સહી વગરની જવાબવહી રદ (કેન્સલ) ગણાશે અને તે તપાસવામાં આવશે નહીં.
૫. પરીક્ષાર્થી ફક્ત વાદળી કે કાળી શાહીવાળી પેનથી જ ઉત્તરો લખે. પેન્સિલથી, લાલ, લીલી કે અન્ય શાહીથી અથવા એકથી વધારે શાહીથી લખેલા ઉત્તરો માન્ય ગણાશે નહિ.
૬. પ્રશ્નોના જવાબ સૂચના મુજબ આપવા. છેકછાકવાળા જવાબો માન્ય ગણાશે નહીં. અસ્પષ્ટ અને ઉકેલી ન શકાય તેવા જવાબો માન્ય ગણાશે નહિ. એકથી વધારે પ્રકારના જુદા જુદા અક્ષરોવાળી જવાબવહી રદ (કેન્સલ) ગણાશે અને તે તપાસવામાં આવશે નહીં.
૭. પરીક્ષાખંડની બહાર કે અન્ય તમામ પરીક્ષાર્થીઓથી અલગ કે પરીક્ષાના નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરીને આપેલી પરીક્ષા માન્ય ગણાશે નહિ.
૮. સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા કાર્યાલય, અમદાવાદની પૂર્વ મંજૂરી લીધા સિવાય, મૂળ પરીક્ષાર્થીના બદલે ‘લહિયા’, ‘સબસ્ટીટ્યુટ રાઈટર’ કે ‘અન્ય વ્યક્તિ’ દ્વારા લખાઈને આવેલ પરીક્ષાની જવાબવહી રદ ગણવામાં આવશે.
૯. સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા કાર્યાલય, અમદાવાદને અગાઉથી જણાવ્યા વગર રજીસ્ટર્ડ થયેલ પરીક્ષા કેન્દ્રના બદલે અન્ય પરીક્ષા કેન્દ્રમાંથી આપેલી પરીક્ષા રદ (કેન્સલ) ગણાશે અને તેવી જવાબવહી તપાસવામાં આવશે નહીં.
૧૦. સત્સંગ પ્રવેશ, પરિચય, પ્રવીણ તથા સત્સંગ પ્રાજ્ઞ ખંડના બંને પ્રશ્નપત્રમાં રજીસ્ટર્ડ થયેલા પરીક્ષાર્થીઓએ બંને પ્રશ્નપત્રની પરીક્ષા આપવી ફરજિયાત છે. કોઈપણ એક જ પ્રશ્નપત્રની આપેલી પરીક્ષાની જવાબવહી તપાસવામાં આવશે નહિ.
૧૧. મુખ્ય પરીક્ષામાં જવાબવહીમાં વધારાના પાના કે પુરવણી જોડીને તેમાં લખેલા ઉત્તર તપાસવામાં આવશે નહિ.
૧૨. પરીક્ષાખંડમાં પરીક્ષા દરમિયાન કોઈ પણ પરીક્ષાર્થીએ પરીક્ષા સંબંધી કોઈપણ પ્રકારનું સાહિત્ય, મોબાઈલ ફોન તથા ઇલેક્ટ્રોનિક સાધનો જેવાં કે ટેબ્લેટ, લેપટોપ વગેરેનો ઉપયોગ કરવો નહિ તથા પોતાની પાસે રાખવા પણ નહિ.
૧૩. પ્રાજ્ઞ પરીક્ષાનું ફોર્મ ભરતાં પહેલાં નીચેના મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખવા.
 - પરીક્ષાર્થી એક જ વર્ષે બંને પ્રશ્નપત્ર આપી શકે છે અથવા પહેલાં વર્ષે પહેલું પ્રશ્નપત્ર અને બીજા વર્ષે બીજું પ્રશ્નપત્ર આપી શકે છે. પહેલાં પ્રશ્નપત્રમાં ઉત્તિર્ણ (પાસ) થયા બાદ જ બીજું પ્રશ્નપત્ર આપી શકાય છે. પ્રાજ્ઞ પરીક્ષામાં ફક્ત પહેલું પ્રશ્નપત્ર અથવા ફક્ત બીજું પ્રશ્નપત્ર આપનારે પાસ થવા માટે તે પેપરમાં ૪૫ ગુણ મેળવવા ફરજિયાત છે.
 - જે પરીક્ષાર્થીએ પ્રાજ્ઞના બંને પ્રશ્નપત્રમાં રજીસ્ટ્રેશન કરાવેલ હોય અને તે પરીક્ષાર્થી કોઈપણ એક પ્રશ્નપત્ર જ આપે અને બીજા પ્રશ્નપત્રમાં ગેરહાજર રહે તો એક જ પ્રશ્નપત્રની આપેલી જવાબવહી તપાસવામાં આવશે નહિ. જે પરીક્ષાર્થીએ પ્રાજ્ઞના બંને પ્રશ્નપત્ર આપ્યાં હોય તેણે પાસ થવા ૮૦ ગુણ મેળવવા પડશે.
 - પ્રાજ્ઞ પરીક્ષા આપતા પરીક્ષાર્થીઓ પાસ ધ્યાન રાખે કે જે પરીક્ષાર્થીઓ અલગ અલગ વર્ષે પ્રશ્નપત્ર પહેલું અને બીજું આપે છે તેઓએ પ્રથમ પ્રશ્નપત્ર ૪૫ કે તેથી વધુ ગુણે પાસ કર્યા પછી બીજું પ્રશ્નપત્ર વધુમાં વધુ એક જ વર્ષના વિરામ બાદ આપવાનું રહેશે. એકથી વધુ વર્ષની ગેરહાજરી બાદ આપેલું બીજું પ્રશ્નપત્ર માન્ય ગણાશે નહિ. તે પરીક્ષાર્થીએ ફરીથી પ્રાજ્ઞનું પ્રશ્નપત્ર એક અથવા બંને પેપર આપવાના રહેશે.
 - પ્રાજ્ઞ પરીક્ષાના પારિતોષિક વિજેતાની યાદીમાં આવતા પરીક્ષાર્થીઓ પૈકી જેમણે પ્રાજ્ઞના બંને પ્રશ્નપત્ર સાથે એક જ વર્ષે આપ્યા હોય તેમને ૧૦ ટકા ગુણ પ્રશસ્તિરૂપે મળશે અને તેવી રીતે પરીક્ષાર્થી ઈનામ માટે યોગ્ય ગણાશે.
 - નોંધ :- જે પરીક્ષાર્થીઓએ ભારતની પ્રવીણ પરીક્ષા પાસ કરી છે તેવા જ પરીક્ષાર્થીઓ પ્રાજ્ઞ-૧ પરીક્ષા આપી શકશે.
૧૪. અયોગ્ય રજીસ્ટ્રેશન !!! પરિણામ મળશે નહિ !!!

નોંધ :- જમણી બાજુએ આપેલા અંક જે તે પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

(કુલ ગુણ : ૧૦૦)

વિભાગ - ૧ : 'વચનામૃત' - ૨૯મી આવૃત્તિ, સપ્ટેમ્બર - ૨૦૧૩

પ્રશ્ન. ૧ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો.

[૪]

૧. ગઢડા પ્ર. ૩૭ પ્રમાણે શ્રીજીમહારાજને કોણ ન ગમે ?
૨. અંતઃકરણનો વાંક કેટલો છે ?
૩. ગઢડા પ્ર. ૭૧ પ્રમાણે ભગવાનના ભક્તને શું સમજવું અને કેવી વાર્તા કરવી ?
૪. એવો કયો અપરાધ છે જે ભગવાન માફ ન કરે ?

પ્રશ્ન. ૨ નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ બેના મુદ્દાસર જવાબ લખો. (ચાર થી પાંચ લીટીમાં)

[૪]

૧. પંચાળા ૭માં જણાવેલ ભગવાનના સ્વરૂપને જાણવાની મહત્તા અને ભગવાનના નિશ્ચય વગર આવતી ખોટ જણાવો.
૨. ગઢડા પ્ર. ૨૧ પ્રમાણે શા માટે સાધુનો સંગ નિરંતર રાખવો જોઈએ ?
૩. વાસના જિતાણી ક્યારે જાણવી ?
૪. ગઢડા પ્ર. ૪૭ મુજબ આત્મનિષ્ઠા પ્રધાન હોય તેવા ભક્તનાં લક્ષણો જણાવો.

પ્રશ્ન. ૩ નીચે આપેલાં દૃષ્ટાંતોમાંથી કોઈ પણ એક દૃષ્ટાંત લખી તેનો સિદ્ધાંત સ્પષ્ટ કરો. (ચાર થી પાંચ લીટીમાં)

[૪]

૧. સૂર્ય સામી ધૂંની ફાંટના દૃષ્ટાંતે દોષરૂપી દુઃખ
૨. સિંહ અને બકરાનું દૃષ્ટાંત

પ્રશ્ન. ૪ નીચેના પ્રસંગોમાંથી કોઈ પણ બે પ્રસંગો અભ્યાસક્રમના વચનામૃતના સંદર્ભનું પ્રમાણ આપી સમજાવો. (ત્રણ થી ચાર લીટીમાં)

[૪]

૧. નિષ્કુળાનંદ સ્વામીએ જ્યાંથી સ્ત્રીઓનાં દર્શન ન થતાં હોય ત્યાંથી જ મહારાજનાં દર્શન કર્યાં.
૨. ઉપેન્દ્રાનંદ સ્વામીને ગાર લીંપાવીને ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ વાસના ટાળી અને શુદ્ધ કર્યાં.
૩. અખંડાનંદ સ્વામીને વિચાર આવ્યો 'હું આત્મા છું, અમર છું' જીવાત્માનું દર્શન પોતાના હાથમાં છે.
૪. શ્રીકૃષ્ણ અને રુક્મિણીએ દેહ મૂક્યો.

પ્રશ્ન. ૫ નીચે આપેલાં અવતરણોની પૂર્તિ કરો.

[૮]

૧. "મનોમય ચક્રને તે ઠેકાણે જાણવું."
૨. "માટે દેહ ને દેહનાં તે સાધુ કહેવાય છે."
૩. "જ્યારે કોઈ હરિભક્તનો ગુણ લેવા."

વિભાગ - ૨ : 'ભગવાન સ્વામિનારાયણ જીવનચરિત્ર ભાગ ૧ - છઠી આવૃત્તિ, મે - ૨૦૧૩ અને
ભાગ ૨ - છઠી આવૃત્તિ, જૂન - ૨૦૧૨'

પ્રશ્ન. ૬ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ એક વિષય ઉપર મુદ્દાસર નોંધ લખો. (ત્રીસેક લીટીમાં)

[૧૨]

૧. અયોધ્યામાં ઘનશ્યામની બાળલીલાઓ ('અયોધ્યાની પુણ્યભૂમિમાં' થી 'ઘનશ્યામને ઉપવીત-સંસ્કાર' સુધીના જ પ્રસંગો)
૨. લોજના આશ્રમમાં નીલકંઠવર્ણની પ્રતીભા ('તીર્થરાજ લોજપુરમાં'ના જ પ્રસંગો)
૩. રઘુનાથદાસની ઉપાધિ અને તેનું સમાધાન ('માણાવદરમાં ધર્મસભા' થી 'કચ્છનો સત્સંગ' સુધીના જ પ્રસંગો)

પ્રશ્ન. ૭ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ બે ઉપર ટૂંકનોંધ લખો. (દરેક ટૂંકનોંધમાં પાંચેક લીટીના બે પ્રસંગો લખવા)

[૮]

૧. શસ્ત્ર વગર નીલકંઠવર્ણીએ કરેલો અસુરોનો સંહાર ('જગન્નાથપુરીમાં' થી 'દક્ષિણની યાત્રા' સુધીના જ પ્રસંગો)
૨. ઘનશ્યામ મહારાજનો વિદ્યાભ્યાસ ('અયોધ્યાની પુણ્યભૂમિમાં'ના જ પ્રસંગો)
૩. શ્રીહરિએ ઉજવેલા ઉત્સવો અને તેનું રહસ્ય ('સમાધિ દ્વારા શ્રીહરિનાં ઐશ્વર્યનું દર્શન' થી 'રામ, લક્ષ્મણ, જાનકીની મૂર્તિઓ પધરાવવાનો નિષેધ' સુધીના જ પ્રસંગો)

પ્રશ્ન. ૮ નીચે આપેલા પ્રસંગોમાંથી કોઈ પણ ત્રણ પ્રસંગ વર્ણવી મનન લખો.

(પ્રસંગવર્ણન આઠેક લીટીમાં તથા મનન ચારેક લીટીમાં લખવું)

[૧૨]

૧. બુધેજમાં (ખોડાભાઈના દરબારમાં)
૨. ઓજસ્વીતાના કિનારે વિષ્ણુયાગ
૩. બુરાનપુર તરફ (જનાબાદના વિપ્રને દર્શન)
૪. જ્યાં જૂનાં વેર શમી જાય છે.
૫. શ્રીહરિના સંતો ઉપર ભેખે વર્તવેલો ત્રાસ

પ્રશ્ન. ૯ નીચે આપેલાં પાત્રોમાંથી કોઈ પણ એક પાત્રના પ્રસંગો વર્ણવી વ્યક્તિત્વનું આલેખન કરો.

[૮]

૧. અમીચંદ વણિક (વડોદરા) ('ભાગવત ધર્મ પ્રસારણનું પ્રાંગણ'ના જ પ્રસંગો)
૨. રામદાસ સ્વામી (રામચરણદાસ સ્વામી) ('રામાનંદ સ્વામી અને નીલકંઠ વર્ણનું મિલન' થી 'રામ, લક્ષ્મણ, જાનકીની મૂર્તિઓ પધરાવવાનો નિષેધ' સુધીના જ પ્રસંગો)

(પાછળ જુઓ)

સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા કાર્યાલય - અમદાવાદ દ્વારા કરવામાં આવેલ પૂર્વ કસોટીના
આ આયોજનમાં મેં જાતે વર્ગમાં (બેઠકખંડમાં) હાજરી આપીને "સત્સંગ પ્રાણ-૧-૧"
પરીક્ષા આપી છે અને નીચેની વિગતો મેં સાચી ભરેલી છે તે આપ જાણશો.

તારીખ મહિનો વર્ષ
પરીક્ષાર્થીની જન્મ તારીખ :-

પરીક્ષા આપી તે તારીખ અને સમય :-

પરીક્ષાર્થીની સહી :-

નોંધ :- ફક્ત વર્ગમાં હાજર રહેલા પરીક્ષાર્થીઓએ જ ભૂલ્યા વગર આ હાજરીસ્લીપ કાપીને, તેમાં માગ્યા મુજબની વિગતો ભરીને, તેમના કેન્દ્ર વ્યવસ્થાપકને પરત આપવાની છે. ફક્ત હાજર પરીક્ષાર્થીઓની જ સ્લીપો ભેગી કરીને, પૂર્વ કસોટીના અહેવાલમાં ભરીને, સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા કાર્યાલય - અમદાવાદ ખાતે પરત જમા કરાવવાની છે. (અધૂરી વિગત ભરેલી હાજરીસ્લીપ માન્ય નહીં ગણાય)

વિભાગ - ૩ : ‘ધાર્મિક વિધાનો અને ભાવનાઓ’ - સાતમી આવૃત્તિ, સપ્ટેમ્બર - ૨૦૧૪ અને સામાન્ય જ્ઞાન નિબંધ

પ્રશ્ન. ૧૦ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો.

[૫]

૧. પ્રાર્થના એટલે શું ?
૨. ઘરમંદિર એટલે શું ?
૩. ઘરસભાનો કાર્યક્રમ કેવી રીતે રાખી શકાય ?
૪. કેટલાક મંદિરોમાં પંચભૂતના પ્રતીક સમી કઈ પાંચ વસ્તુઓથી આરતી ઉતારવામાં આવે છે ?
૫. સાત્ત્વિક આહાર એટલે શું ?

પ્રશ્ન. ૧૧ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (ચાર થી પાંચ લીટીમાં)

[૬]

૧. સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયમાં કંઠીની બે સેર શા માટે હોય છે ?
૨. સુમેરુને શા માટે ઉલ્લંઘાય નહિ ?
૩. નિત્યપૂજા માટે પરમ પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજ શું કહે છે ?

પ્રશ્ન. ૧૨ નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ એકનો મુદ્દાસર જવાબ લખો. (દસેક લીટીમાં)

[૩]

૧. ટી.વી. અંગે પ્રમુખસ્વામી મહારાજ શું કહે છે ?
૨. ઈષ્ટદેવની, પરમાત્માની મૂર્તિપૂજા શા માટે ?

પ્રશ્ન. ૧૩ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ એક ઉપર ટૂંકનોંધ લખો. (પંદર થી વીસ લીટીમાં)

[૬]

૧. વિદ્યાભ્યાસ માટે ટી.વી. એક સફળ માધ્યમ ન કહી શકાય ?
૨. મંદિર એટલે શું ? મંદિર શા માટે ?

પ્રશ્ન. ૧૪ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ એક ઉપર નિબંધ લખો. (પાંત્રીસ થી ચાલીસ લીટીમાં)

[૧૫]

૧. સર્વ અવતારો પ્રત્યે આદર (સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ - સપ્ટેમ્બર - ૨૦૧૫, પા. નં. ૮ થી ૧૧, ૪૨-૪૩)
૨. જીવનને મંગલ બનાવીએ : સમજણથી (સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ - નવેમ્બર - ૨૦૧૫, પા. નં. ૬ થી ૮)
૩. અક્ષરધામના પ્રેરણામૂર્તિ અને દિવ્ય સર્જક : પ્રમુખસ્વામી મહારાજ
(સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ - ડિસેમ્બર - ૨૦૧૫, પા. નં. ૬ થી ૮, ૨૧)

* * *

સૂચના :- આ પ્રશ્નપત્રમાંથી થોડા-ઘણા પ્રમાણમાં પ્રશ્નો તા. ૧૦ જુલાઈ, ૨૦૧૬ના રોજ લેવાનાર મુખ્ય પરીક્ષામાં પુછાશે. મુખ્ય પરીક્ષામાં જવાબવહીમાં વધારાનાં પાનાં જોડીને તેમાં લખેલા ઉત્તર માન્ય ગણાશે નહિ. પરીક્ષા કાર્યાલય, અમદાવાદની પૂર્વ મંજૂરી લીધા સિવાય, મૂળ પરીક્ષાર્થીના બદલે ‘લહિયા’, ‘ડમી રાઈટર’ કે ‘અન્ય વ્યક્તિ’ દ્વારા લખાઈને આવેલી પરીક્ષાની જવાબવહી રદ ગણવામાં આવશે. એકથી વધારે પ્રકારના જુદા જુદા અક્ષરોવાળા ઉત્તરો માન્ય નહિ ગણાય. છેકછાકવાળા જવાબો માન્ય ગણાશે નહીં. અસ્પષ્ટ અને ઉકેલી ન શકાય તેવા જવાબો માન્ય ગણાશે નહિ. અભ્યાસક્રમના પુસ્તકની છેલ્લી આવૃત્તિનો જ ઉપયોગ કરવો. પરીક્ષાખંડમાં પરીક્ષા દરમ્યાન કોઈ પણ પરીક્ષાર્થીએ મોબાઈલ ફોન તથા ઇલેક્ટ્રોનિક સાધનો જેવાં કે ટેબ્લેટ, લેપટોપ વગેરેનો ઉપયોગ કરવો નહિ તથા પોતાની પાસે રાખવા પણ નહિ.

■ અગત્યની જાહેરાત ■ તમામ પરીક્ષાર્થીઓ આપણી સંસ્થાની દર્શાવેલી website - link પરથી જૂનાં વર્ષોનાં પ્રશ્નપત્રો તથા તેના ઉકેલપત્રો નિઃશુલ્ક ડાઉનલોડ કરી શકશે તથા તેની પ્રિન્ટ પણ કાઢી શકશે. <http://www.baps.org/Satsang-Exams.aspx>